

Ганна САЗОНЕНКО,
канд. пед. наук,
засл. учитель України,
м. Київ

«Зустріч» з Іваном Огієнком

Держава не будується в будучині, держава будується нині.

О.Ольжич

Минуло десять років нашої незалежності, ми в ХХІ столітті. Чи маємо ми свою власну історію? Чи знаємо корені нашої культури? Який шлях пройшов наш народ, щоб стати нацією? І яка в тому роль людини? Чи залежить від неї доля цілого народу та його майбутнє?

Саме ці питання виникають у будь-якої свідомої людини сьогодні, саме вони ж були першорядними в період розбудови України 1918 року. І не випадково доля Івана Огієнка відобразила усі проблеми того часу. Він був людиною, яка усвідомлювала значення власної місії в житті Української держави. Його турбувала доля Батьківщини, проблеми національної культури, освіти та науки. Він став лицарем українського духу відродження України. Все життя Івана Огієнка-митрополита Іларіона було покладено на вівтар служіння рідному народові. Він прагнув відродження української культури та утвердження пріоритету національних традицій у новоствореній державі, утвердження та розвитку рідної мови.

Чим є постать Івана Огієнка для підростаючого покоління сьогодні? Чому в Українському гуманітарному ліцеї вже не вперше поверта-

ються до його самовідданої праці? Чому ліцеїсти вивчають спадщину відомого ученого? Ці та інші питання державотворення ставимо ми в ліцеї. Бо ліцей задумувався не просто як гуманітарний, а як Український, що визначає принцип і філософію — українознавство (що є фундаментальною філософсько-методологічною основою, найважливішим засобом та джерелом формування характерів громадян Української держави) та Національний (що відповідає природній сутності, інтересам, історичній долі та місії, культурі та психіці нації). А ще тому, що саме до молоді було звернено більшість праць та ідей Івана Огієнка.

Учений залишив глибокий слід подвижницької діяльності на ниві української науки. Багатьма своїми творами, просвітницькою і громадсько-політичною діяльністю Іван Огієнко пробуджував національні почуття українців. Сподвижників професора дивувала широта його наукових, громадських і духовних інтересів. Його діяльність була спрямована на формування у підростаючого покоління національної свідомості і самосвідомості, гордості й гідності. Перебуваючи за кордоном, він

не переставав думати і працювати задля рідної України, ніколи не переставав дбати про розвиток української мови й культури.

Науково-педагогічна та громадсько-політична діяльність Івана Огієнка-митрополита Іларіона досить багатогранна. У пам'яті людській він лишився як лицар свого народу, як істинний борець за його ідеали, як мислитель, філософ і патріот. «Людина повинна усвідомити, що від неї залежить доля цілого народу», — казав Іван Огієнко.

Тому не випадково у 120-річний ювілей з дня народження Івана Огієнка об'єднали свої зусилля колективи факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Українського гуманітарного ліцею, щоби вшанувати Великого Українця — митрополита Іларіона. Обидва освітні заклади тісно співпрацюють і спрямовують свою діяльність на виховання національно свідомої особистості, здатної до глибокого мислення та глобальних перетворень. Незаперечними чинниками в забезпеченні успішної діяльності навчальних закладів, вважав І.Огієнко, є співпраця в інтересах самого вихованця. Відбулося справжнє свято вшанування науково-педагогічної спадщини великого науковця. Конференція проводилася на базі Українського гуманітарного ліцею, оскільки тут панує дух українських традицій, виховання ліцеїстів спрямоване на розвиток особистості та збереження нею національних та культурних традицій.

Саме на цій конференції «за значний внесок у навчання і виховання обдарованої молоді та впровадження нових освітніх технологій» колектив ліцею було відзначено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

Ідеї Івана Огієнка і сьогодні залишаються сучасними і життєдайними, а тому метою конференції стали «Огієнко і сучасність», «Огієнко й українська мова», «Огієнко і релігія», «Огієнко і культура», «Огієнко й освіта». Як девіз звучали слова самого митрополита Іларіона: «Національна освіта — головна основа нашого світогляду». Спадщина цього генія справді невимірjana.

У роботі конференції взяли участь: заступник державного секретаря Міністерства освіти і науки України І.І.Науменко, начальник управління гуманітарної освіти при Кабінеті Міністрів України О.М.Волков, декан факультету соціології і психології КНУ імені Тараса Шевченка В.І.Євтух, ректор Українського гуманітарного університету в Москві В.С. Ідзьо, науковці та вчителі, студенти та ліцеїсти.

Багатою, на думку правнучки І.Огієнка, доцента кафедри соціальної роботи і педагогіки А.А.Марушкевич, є науково-педагогічна спадщина вченого, хоча повністю вона ще не про-

аналізована й не оцінена. І наше завдання сьогодні — сприяти вивченню цієї наукової спадщини. Алла Адамівна як член оргкомітету надавала велику допомогу в організації конференції. З власного архіву вона виставила твори Івана Огієнка, його монографії та наукові статті, які вона невтомно збирала протягом багатьох років. Аналізуючи актуальність науково-педагогічної спадщини І.Огієнка, А.А.Марушкевич наголосила на його тезі про те, що український народ заслуговує на краще життя і досягнути цього він зможе тоді, коли створить умови для виховання таких людей, які гідні його ідеалів. Саме тому ідеї вченого так актуальні сьогодні. Цю думку підтримала автор цих рядків, директор Українського гуманітарного ліцею. Ідеї І.Огієнка є якнайсучаснішими і в час творення нової України їх повинні використовувати у науково-педагогічній діяльності як пріоритетні. Такі постаті, як І.Огієнко, сприяють консолідації зусиль у державотворчих процесах, національному вихованні громадян, формуванні освітнього простору України.

Науково-педагогічна конференція не лише сприяла актуалізації безцінної спадщини Івана Огієнка, але що найголовніше, — підняла цілий ряд суттєвих найболючіших проблем, які є невирішеними в нашій країні й сьогодні, на початку ХХІ століття. А тому в доповідях Наталії Дем'яненко — професора кафедри соціальної роботи і педагогіки КНУ імені Тараса Шевченка «Постать Івана Огієнка в реформуванні вищої педагогічної освіти України», Петра Кононенка — директора Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України «Іван Огієнко і українознавство», Василя Майбороди — професора Академії управління при Президенті України «Іван Огієнко і проблеми управління національною освітою України», Олега Соскіна — директора Інституту трансформації суспільства, доктора економічних наук «Іван Огієнко і українська державність» відчувався синтез ідей з виступами молодих дослідників — Ірини Марушкевич — студентки філологічного факультету, Ольги Ягужкової — студентки факультету соціології та психології, Поліни Ювченко — учениці УГЛ КНУ імені Тараса Шевченка.

Учений усвідомлював роль учителя, організатора і керівника в школі і тому вважав, що виховання, навчання і підготовка до майбутнього життя національно свідомих громадян залежать від рівня освіченості та педагогічної майстерності вчителя.

У першу чергу, вважав І.Огієнко, необхідно виховувати українця в рідномовному оточенні. Ми повинні любити і плекати рідну мову, доносити до тих, хто її не розуміє. І це якнайкра-

ще видно в Українському гуманітарному ліцеї. Тут шанують і плекають рідну українську мову, зберігають найкращі мовні традиції.

Минають часи і спадщина Івана Огієнка повертається на рідну землю, а вже наше завдання гідно використовувати її.

Чудовим гармонійним завершенням конференції стала святкова імпреза, яку підготували викладачі та учні ліцею. Саме тут гості відчували той дух українства, національних традицій, що плекав Іван Огієнко у своїх мріях. Саме тут плекають майбутніх свідомих громадян, особистостей, патріотів, які й будуть втілювати мрії в майбутньому.

Визнаючи науково-педагогічну спадщину Івана Огієнка актуальною, учасники конференції прийшли до висновку про необхідність її використання в сучасній педагогічній науці та політиці. Було вирішено:

1) рекомендувати ввести твори зі спадщини цього відомого вченого у вивчення курсу української літератури та історії України;

2) звернутися до Міністерства освіти і науки України з проханням сприяти хрестоматійному виданню науково-педагогічних праць І.Огієнка для забезпечення ними бібліотек середніх та вищих навчальних закладів України;

3) рекомендувати Міністерству освіти і науки України впровадити читання курсу лекцій з проблем української мови та виховної практики за матеріалами науково-педагогічної спадщини І.Огієнка в систему післядипломної освіти педагогічних кадрів.

Сучасна історично-педагогічна думка зосереджена на дослідженні багатого наукового доробку визначних українських особистостей, чий імена нині повертаються з небуття. І наш обов'язок дослідити їх і гідно використати на благо національної науки.